

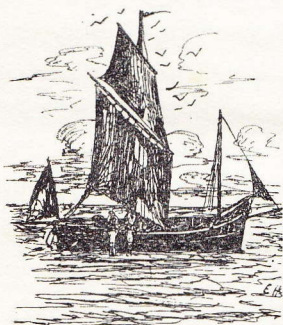
VAN NIEUWPOORT NAAR VEURNE.

Nieuwpoort is door een buurtspoorweg met Veurne verbonden. We zonden ons rijwiel naar laatstgenoemde stad, omdat het ons in deze duinstreek eer hinderlijk dan nuttig zou zijn. Wij reden dan met de tram naar Oost-Duinkerke. Onderwege hadden we een gesprek met een visscher. Deze vertelde ons 't een en ander over zijn beroep. Zoo hoorden we, dat de visschers van Coxyde, De Panne en Oost-Duinkerke gewoonlijk veertien dagen in zee blijven.

— Nu maar acht dagen, omdat het Zaterdag heiligendag is, O. L. Vrouwe halfogst, voegde de man er bij.

Enkele visschers verhuren zich op Duinkerksche vaartuigen en begeven zich naar IJsland ter kabeljauwvangst. De reis duurt ongeveer zes maanden, van Februari — kortemaand, zei onze zegsman — tot Juli-Augustus.

— De IJslanders winnen vuuf honderd frank en twee kluuten per kabeljauw. Ze meugen dat hèn, want 't is van vele te werken in veel gevaren.

Visscherssloop.

Eenige maanden later — in December — toen wij onze kust ook bij winterdag wilden bezoeken, voerden we in dezelfde tram ook een praatje met een visscher. Nog een burger mengde zich in 't gesprek, dat liep over de ramp welke onlangs vier Coxydsche zeelieden getroffen had.

— Maar ga je van dage niet in zee? vroeg eindelijk de burger aan den visscher.

— Neen, 'k moete naar Veurne.

— Naar Veurne?

— Naar 't gevang... ik moete eene maand gaan zitten, hernam de visscher kalm... 'k Heb van den zomer een keun ¹⁾ gestroopt, en de garde-chasse betrapte me... proces... een maand kot. ²⁾ 'k Vroeg uitstel, omdat het juist in 't volle seizoen ³⁾ was en 'k heb dat gekregen, maar vandage komen de gendarms mij halen. Ze hebben dezen uchtend al

¹⁾ konijn. ²⁾ gevang. ³⁾ vischtijd.

geweest, maar 'k vroeg om eerst m'n visch die te Nieuwpoort was, te mogen verkoopen.

Wij zagen verwonderd op. De man verhaalde dat, als gold het eene gewone zaak.

De visschers dezer streek zijn over 't algemeen rechtschapen en brave lieden. Hunne stoutmoedigheid is bekend. In hunne kulkjes wagen ze zich tot aan de kusten van Engeland. Zulke natuurmenschen kunnen zich moeilijk schikken naar sommige wetten, waaronder de jachtwet.

— As er een keun voor jen voeten loopt en dat je jen hand maar moet uitsteken om het te pakken, kun je het toen laten loopen? vroeg de veroordeelde.

In Vlaanderen wordt veel gestroopt en niet zelden vermelden de dagbladen drama's tusschen jachtwakers en „pensjagers”, zooals men ginds zegt.

Voor al ten Z. van Diksmuide woont een volkje, dat zich moeilijk naar sommige wetsartikelen schikt. In hun hut, gezellig rookend bij den haard, wachten ze hun tijd af... en eindelijk trekken ze 't donker bosch in. Vele stroopers zijn harde mannen, zooals blijkt uit de volgende, ware gebeurtenis uit 't Noorden van Vlaanderen:

Een strooper had een kogel in zijn linkerarm gekregen en 't lichaamsdeel moest afgezet worden. Zoo weinig mogelijk gerucht rond die zaak, meende de man... Naar geen kliniek of hospitaal! Twee dokters verschenen in zijne hut, een, om de operatie te verrichten en de ander om te helpen.

Maar 't lampke, dat aan een nagel in den zolder hing, gaf te weinig licht.

De strooper, die zich niet wilde laten verdooven, greep de lamp in zijne rechterhand en riep:

— Doet nu rap voort, ik zal bijlichten! En terwijl 't vliemde mes in zijn vleesch drong en pees na pees en zenuw na zenuw doorsneed, terwijl de zaag in 't been beet.. hield de kerel de lamp schier onbewegelijk in zijne rechterhand en uitte hij kreet noch zucht. En zoo hield hij 't vol, tot de stomp verbonden was!

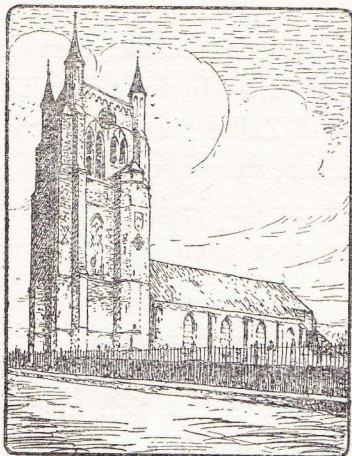
Men spreekt in Vlaanderen wel eens van boschkeerlen... en dat is een goede naam!

De toestanden veranderen en de beschaving dringt door.. maar een vijftigtal jaren geleden woonden ginds nog echte keerlen, gelijk de geschiedenis ze ons schildert. Het ruwe gaat er langzamerhand af, als de goede kern nu maar blijft.

Zich niet buigen voor wetten, die zij als onrechtvaardig beschouwen!

't Zelfde karakter vertoonen die lieden in de zaak van blauwen of smokkelen.

Verzet tegen de wet... de oneerlijkheid van 't smokkelbedrijf... velen begrijpen daarvan geen zier... Men mag smokkelen, als men maar zorgt, dat de douaniers u niet betrappen, zoo rede-neert men veelal.

Kerk van Locre.

— Er wordt hier vele geblauwd, zei ons iemand uit die streek. En wat zou'n de menschen anders doen, nu 't zulk een slechte tijd is.

In 't duin ziet men kleine, bekrompen woningen... en ze blijken bij nader onderzoek wel voorziene winkels te zijn. Nooit bemerkt men er een klant en toch gaat er veel om. Smokkelaars bezoeken ze.

Eigenaardig volkje! Eens werd een blauwer op Fransch gebied gegrepen en aan de handen geboeid. Toch vluchtte hij nog op Belgischen grond en lachte de gendarmen uit.

De gerechtsdienaars vroegen hun boeien terug, want ze vreesden bespot te worden. En de smokkelaar voldeed aan hun verzoek. De gendarmen moesten 't sleuteltje over de „schreef” gooien; met zijn tanden raapte hij 't op... en ontsloot hij de boeien en wierp dan den Franschen hun eigendom terug. Hij was meer voorkomend dan een Vlaamsch smokkelaar, die op Hollandsch gebied gegrepen werd, doch er ook in gelukte te vluchten en na een wedren door struikgewas, over sloten, over plassen, veilig België bereikte en daar zijne boeien als een zegeteeken in eene kroeg ophing. Maar 't kruikje gaat zoo lang te water tot 't breekt.

Nog levendig herinneren we ons een wandeling met een vriend aan onze Noordgrens. De heer bracht ons in een hutje. Eene oude vrouw zat weenend bij den haard.

— Moeder schreeuwt al drie dagen, sprak haar zoon.

— En waarvoor? vroegen we.

— Ze is gepakt door de kommiezen voor 't smokkelen van zout... en ze moet nu naar 't kot.

— Ja, naar 't kot... en 'k ben al zoo oud... en wat gaan ze ginder met mij doen! jammerde 't vrouwtje.

Coxyde.

— Ik heb gevraagd voor moeder te mogen gaan zitten, maar 'k en mag niet, hernam de zoon. Moeder is er al van vermagerd. Ze verwacht elk uur de gendarmen en ze heeft van angst.

Wij waagden eene opmerking over onzen plicht de wetten na te leven.

Maar hevig viel 't gansche gezin nu uit. Wat, wetten! Wie had het recht hun te verbieden in Holland te koopen wat ze wilden? Enz. Ja, nog lang zal 't duren eer iedere landgenoot zijne plichten jegens den staat begrijpt.

En soms gebeuren er drama's aan onze grenzen. Smokkelaars worden even als stroopers steeds stoutmoediger. Te Sluis werden we eens gewekt door een eigenaardig getrappel op straat. Den volgenden morgen vernamen we, dat dit afkomstig was geweest van eene bende koeien, die men 's nachts over de grens wilde smokkelen. En waar 't gaat om zulke kostbare waar, wordt er soms van beide zijden hardnekkig gestreden.

* *
*

De tram voerde ons langs Oost-Duinkerke en Coxyde, twee badplaatsen, met sierlijke villa's en hotels.

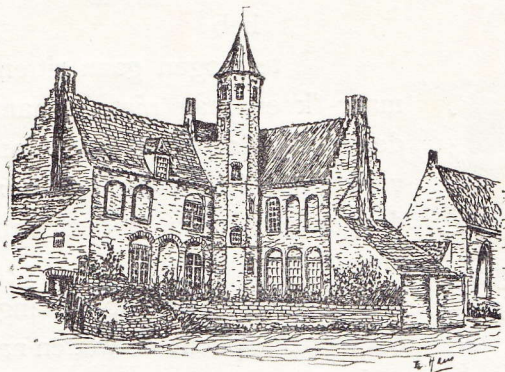
Maar beter bevielen ons de oorspronkelijke woningen, de visschershuizen met rieten of rood pannendak, groen geverfde vensterluiken en 't bloemenhofje voor de deur.

Bij Coxyde beklommen we den duintop, die zoo eigenaardig „De(n) Hoogen Blekker” genoemd wordt. Immers de drie en dertig meters hooge heuvel, blekt of blaakt meer dan de andere zandhoopen in 't zonnelicht. — Natuurlijk heeft het volk aan deze verhevenheid eene legende vastgeknoopt.

De Hooge Blekker is de kop van een monster, wiens staart in zee ligt en den naam van „Blinde kleppe” draagt. (De Blinde

Hooge Blekker.

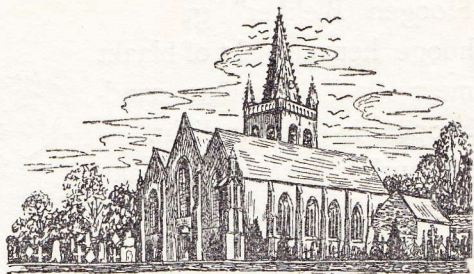

Ten Bogaerde.

der 't zand begraven werd, was de Abdij der Duinen; de „Blekker” die uit de zee geworpen werd en nog landinwaarts zakt, is de volksuitlegging van den eeuwigen strijd tusschen de golven en de kust. Waar nu 't kapelletje van den H. Idesbaldus staat, vond men de sporen eener machtige stichting, de overblijfselen der eens vermaarde abdij der Duinen, welke wij reeds genoemd hebben. Deze abdij werd in 1109 gesticht en in 1566 verwoest. De monniken hebben zich verdienstelijk gemaakt door het droogleggen van moerassen en het bedijken van polders, waardoor hun klooster groote eigendommen verwierf, zoodat in verscheidene streken die ruime schuren gebouwd werden, waarvan wij nog overblijfselen bewonderen. Het volk vertelt, dat de abdij „uit meer dan 50 gebouwen bestond, waaronder eene kerk met 106 vensters en eene schuur, waarin veertien geladen wagens terzelfder tijd konden binnenrijden.”

Al zal deze beschrijving wel overdreven zijn, toch mag men aannemen, dat de abt der Duinen een machtig persoon was. Eene andere bezitting der abdij was de hofstede Ten Bogaerde, waarvan wij hier het aardig torentje ontwaarden. Evenals Ter Doest bewondert men er eene reusachtige en zeer merkwaardige schuur.

Wij genoten op den Hoogen Blekker een heerlijk vergezicht. Rondom ons de wilde duinen, daar de torens van Nieuwpoort, Diksmuide en Veurne, der talrijke dorpen; overal wit gekalkte huisjes, blinkend in 't zonnelicht; en zoover het oog draagt, de vrucht-

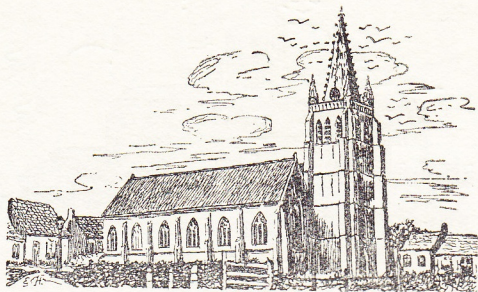

Kerk van Oostvleteren.

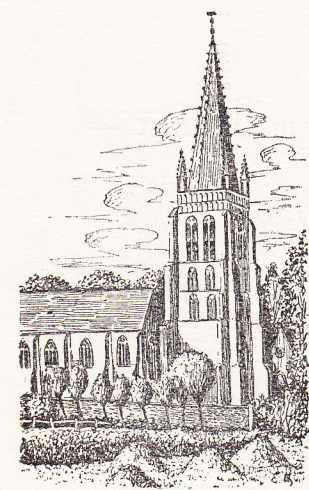
bare akkers en malsche weiden van het schoone Veurne-Ambacht.

Veurne—Ambacht is een eigenaardig gewest, deels bouw-, deels weiland. Het vee levert de beroemde „Diksmuidsche boter.” De boeren zijn er koningen op hun hof en doen de zaken in 't groot. Maar luid klagen ze over 't gebrek aan werkkrachten, want vele veldarbeiders trekken naar de steden, vooral naar die van 't naburige Frankrijk. Te Duinkerken wonen duizenden Vlamingen.

Veurne—Ambacht prijkt met heerlijke kerken en fiere torens. ¹⁾ Verwonderd staat men voor die machtige bouwwerken stil en men vraagt zich af: waren onze vaders dan rijker, kunstminnender dan wij? Hoe stil is alles aan den voet der steenen reuzen, hoe stil op die ruime kerkpleinen.

Kerk van Zuidschote.

Kerk van Elverdinghe.

De rustige, groote kerkhoven aan den voet dier eeuwenoude torens, dier reuzen!

„Versche graven hier en daar, onbegresde ²⁾ moldebuielen ³⁾ ziet men uit 't kerkhof puilen.” Gezelle's woorden zijn ook hier waar. Maar in dien grond rust eveneens de assche der kerels, van onze koene vaadren, die dezen grond aan de zee ontrukten en die dorpen, die kerken, die reuzentorens bouwden.

O, 't moet goed zijn hier te wonen, in deze woninge, weelderige streken. Kenden onze Vlamingen beter hun geschiedenis, hoe geestdriftig zouden ze Th. Sevens' lied zingen, zoo 's avonds na de afgedane dagtaak, als het windje over 't Kerlingaland strijkt, als zong het zelf van die oude tijden en van een herboren Vlaanderenland.

1. Waar de kerelen woonden, daar wonen wij goed;

Daar golft op de voren

Het welige koren,

Daar weren de duinen den reuzigen vloed...

O Kerlingaland, gegroet!

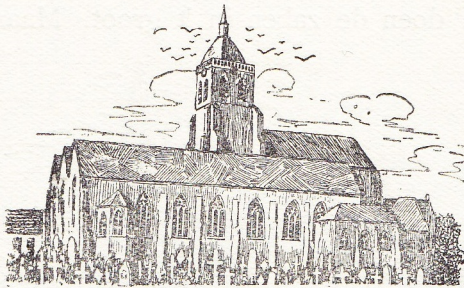
¹⁾ Zie de afbeeldingen. ²⁾ zonder gras. ³⁾ moes hoopen.

2. Want de kerelen minden, bevrijdden dit land;
Zij steunden den standaard

En redden den landaard,
Al leefden ze bij eenen roggenekant.
O Kerlingaland, gegroet.

3. Wat de kerelen wonnen, bewaren
[wij vrij;
Wij haten wat valsch is,
Bestrijden wat walsch is,
Verschoppen den waan en de dwin-
[gelandij...

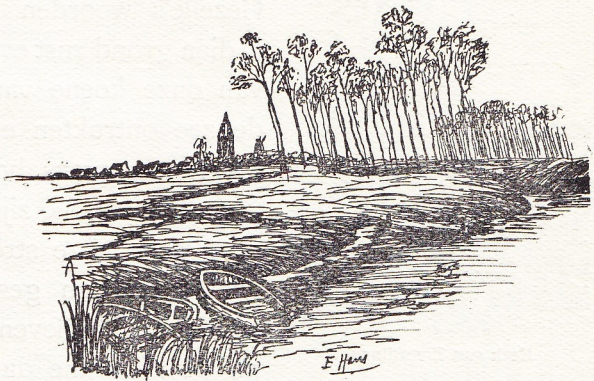
O Kerlingaland, gegroet.

Kerk van Proven.

Wij denken aan Nicolaas Zannekin, Jacob Peyt en andere „keerlen” wier namen men nauwelijks nog in een handschrift leest.

Toch waren ze allen stoere Vlamingen... kloeker, flinker, moediger dan wij, want ze duldden geen verdrukking, ze lieten zich niet stiefmoederlijk behandelen. Liever zochten ze den dood,... Zannekin, fiere held, eenvoudig in uwe grootheid, we groeten eerbiedig uwe nagedachtenis, nu we den toren — kloek als gij — van uw geboortedorp zien. Aan den voet van den Kasselberg werd uw lijk vertrapt — beter kon de adel zijne verachting niet uitdrukken — maar uwe reuzengestalte staat ons voor den geest!... en wij zijn beschaamd, want uw vrijheidszin was grooter dan de onze. Van den Kasselberg zaagt ge neer over uw Vlaanderen, dat ge vrij wildet, en hoevelen onzer staren onverschillig hun gewest aan! Hoevele landgenooten kennen uw naam zelfs niet... begeeren hem niet te kennen.

In Veurne-Ambacht.

* *
*

Van den Hoogen Blekker blikken we over Vlaanderens Westhoek, die vooral in den Franschen tijd zeer geteisterd werd. Benden vrijwilligers trokken op de Republikeinen af, maar werden neergesabeld. Menigen keer trok een droeve stoet langs de polderwegen van Veurne-

Kasselberg.

nen van Coxyde en de Panne, en veel spraken we met de visschers, de onverschrokken zeerobben, die zich in hun open hulkjes tot aan Englands kust wagen.

Tevreden leven ze in hun hut, en bewerken ze, als ze aan wal zijn, hun stukje duingrond, dat ze met schutsels voor verstuiving moeten bewaren. Commandant de Gerlache heeft eens gezegd: „Met eene bemanning van de Panne wordt 't onmogelijke mogelijk; het zijn buitengewoon stoutmoedige en bekwame zeelieden.”

O! dikwijls wordt er in de hutten gebeden en gesmeekt, want de arme visschers verkeeren veel in gevaar. Hard is hun bestaan!

Op 't strand zagen we op eeneigenaardigewijzevisschen. Eenige visschers zaten te paard en sleepten hun net door 't water, nabij 't strand. Het net vulde zich traag met garnalen. Anderen hadden hunne netten bevestigd aan stokken, die in 't zand waren geplant. Met den vloed drijft de visch er in; 's zomers vangt men aldus tongen en garnalen, 's winters sprot. Weer anderen vingen garnaal met schepnetten en stonden tot aan de borst in 't water.

Over Adinkerke begaven we ons eindelijk naar Veurne.

Ambacht.... de begrafenisstoet van een gevallen krijger! 't Is hier de plaats niet om weer te vertellen, wat we over die roerige jaren vernamen. 't Is ook hier, dat Conscience's „Bella Stock" leefde, het visschersmeisje, dat 'n Franschen uitwijingel beschermdde.

Lang dwaalden we door de dui-

Kerk van Adinkerke.

A. HANS.

KERLINGALAND.

(GESCHIEDENIS, LEGENDEN, ZEDEN
EN GEWOONTEN DER KUSTBEWONERS).

Gij zult uw vaderland beminnen,
en zijn taal, en zijn roem.

(Hendrik Conscience.)

LODEWIJK OPDEBEEK.
BOEKHANDELAAR-UITGEVER
ANTWERPEN.

1912.

KERLINGALAND

A. HANS
KERLINGALAND

LODEWIJK
OPDEBEEK
ANTWERPEN
1912.

UITGAVE - LODEWIJK - OPDEBEEK